

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
Development of School Administration Model Based on the Sufficiency
Economy Philosophy of Small-sized Schools under the Foundation
of the Church of Christ in Thailand

ประสิทธิ์ ธงทศวรรณนะ, พัชรารณณ์ ดวงชื่น และชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์

Prasit Tongtuswattana, Patcharaporn Duagchuen and Choomsak Intarak

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

Multidisciplinary College, Christian University of Thailand

Corresponding Author, E-mail: prasitotto@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ออกแบบและสร้างรูปแบบ 3) ประเมินรูปแบบ 4) เปรียบเทียบผลการทดลองใช้รูปแบบก่อนและหลังการทดลองใช้ และ 5) ศึกษาผลการใช้รูปแบบ ด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล และด้านคุณค่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 5 คน จำนวน 13 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 65 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t- test Dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย พิจารณารายด้านพบว่า สภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการนิเทศติดตาม 2) รูปแบบของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย คือ 3-2 PASS Model (Three-Two PASS Model) ประกอบด้วย หลัก 3 ห่วง คือ การมีความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน พร้อมกับ 2 เงื่อนไข คือ ความรู้ และคุณธรรม 3) ผลการเปรียบเทียบการทดลองใช้รูปแบบระหว่างก่อน และหลังการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ผลการใช้รูปแบบในด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล และด้านคุณค่า ปรากฏผลอยู่ในระดับมากที่สุดมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารสถานศึกษา, หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, โรงเรียนขนาดเล็ก, สภาคริสตจักรในประเทศไทย

Abstract

This research aimed to: 1) study the problems of school administration based on the Philosophy of Sufficiency Economy, 2) design and develop an administrative model, 3) evaluate the model, 4) compare the outcomes before and after the implementation of the model, and 5) examine the results of the model in terms of efficiency, effectiveness, and value. The sample group for identifying existing problems consisted of 12 small schools under the Foundation of the Church of Christ in Thailand. Key informants included the school director, head of academics, head of facilities, and head of student affairs-five individuals per school, totaling 65 participants. The experimental group consisted of staff from Sahabamrungwittaya School, with 12 participants. Research instruments included questionnaires, the developed model, evaluation forms, pre- and post-tests, and assessment tools for measuring efficiency, effectiveness, and value. Content validity between research questions and objectives was assessed by five experts. Statistical tools used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and content analysis.

The research results found that:

1) The problems of school administration based on the philosophy of sufficiency economy in small schools under the foundation of the Church of Christ in Thailand are generally practiced at a low level. Considering each aspect, the problem with a medium average level is supervision and monitoring, 2) The model of school administration based on the philosophy of sufficiency economy in small schools under the foundation of the Church of Christ in Thailand is the 3-2 PASS Model (Three-Two PASS Model), consisting of 3 rings: moderation, reasoning, and immunity, with 2 conditions: knowledge and morality, 3) The results of the comparison of the experiment using the model before and after the experiment are significantly different at the .01 level, 4) The results of the model use in terms of efficiency, effectiveness, and value are at the highest level. The opinions are in the same direction and consistent with the hypothesis.

Keywords: School Administration Model, Sufficiency Economy Philosophy, Small-sized Schools, Foundation of the Church of Christ in Thailand

1. บทนำ

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกาภิวัตน์ การพัฒนาการศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องได้รับการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการที่สามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันไม่ได้มุ่งเน้นเพียงแค่การจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังต้องคำนึงถึงการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การอยู่ร่วมกันในสังคม และการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนควบคู่กันไป หนึ่งในแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม คือ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระราชทานไว้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน หลักปรัชญานี้ประกอบด้วย 3 หลักการสำคัญ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้เงื่อนไขของความรู้และคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546) ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับทุกระดับของการดำเนินชีวิต รวมถึงการบริหารจัดการในระดับองค์กร โดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาในระดับโรงเรียน การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้หมายถึงการจำกัดทรัพยากรหรือดำเนินงานอย่างจำกัดเท่านั้น หากแต่เป็นการบริหารอย่างมีวิสัยทัศน์ ยึดมั่นในคุณธรรม ใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) โรงเรียนที่นำหลักปรัชญานี้มาใช้สามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง สร้างภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม และส่งเสริมให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงและยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษานั้นยังคงเผชิญกับข้อจำกัดและความท้าทายในหลายด้าน เช่น ความเข้าใจของผู้บริหารและครู การมีส่วนร่วมของชุมชน ตลอดจนทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารในลักษณะดังกล่าว การศึกษาวิจัยเรื่องนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย วิเคราะห์รูปแบบ แนวทางปฏิบัติ และปัจจัยที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยจะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและยกระดับ

การบริหารสถานศึกษาให้มีความยั่งยืนทั้งในด้านการจัดการองค์กรและการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
2. เพื่อออกแบบและสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
3. เพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาผลการทดลองการใช้อีก่อนและหลังการทดลองสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
5. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ด้านประสิทธิภาพด้านประสิทธิผล และด้านคุณค่า

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ มีลักษณะเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน

3.2 ประชากร พื้นที่วิจัย และกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย 12 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก แห่งละ 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้น 65 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ปฏิบัติการทดลอง คือ ผู้อำนวยการ หัวหน้างานฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานฝ่ายอาคารสถานที่ หัวหน้าฝ่ายกิจการ หัวหน้ากลุ่มสาระโรงเรียนสหบำรุงวิทยา รวมทั้งสิ้น 12 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลของขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียน

ขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย มีการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เพื่อหาค่าความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์

2. ออกแบบและสร้างรูปแบบ โดยสังเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย โดยการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก

3. สร้างแบบประเมินรูปแบบเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ก่อนนำไปใช้ในการปฏิบัติการทดลอง โดยผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. กำหนดแผนการปฏิบัติการทดลองตามรูปแบบ “3-2 PASS Model” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้กิจกรรมที่ปฏิบัติจริงในโรงเรียน

5. สร้างแบบประเมินก่อนและหลังปฏิบัติการทดลอง และแบบประเมินด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล และด้านคุณค่า โดยผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากคณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและทดลองใช้รูปแบบ จึงประสานงานกับสถานศึกษาเพื่อทดลองใช้รูปแบบ

2. ผู้วิจัยประสานกับสถานศึกษาเก็บข้อมูลและทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

3. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยในรูปแบบ Google form

4. ผู้วิจัยประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแก่ผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มทดลองโรงเรียนสหบำรุงวิทยา ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้นจึงทดลองใช้รูปแบบตามแผนปฏิบัติการโดยใช้ระยะเวลา 1 ภาคเรียน โดยให้มีการประเมินก่อนการใช้รูปแบบและมีการประเมินหลังใช้รูปแบบ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่าที (t-test Dependent)

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับดังนี้

4.1 สภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย พิจารณารายด้านพบว่าสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการนิเทศติดตาม เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติ ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน และด้านการกำหนดนโยบาย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสภาพปัญหาในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ 1) การบริหารจัดการด้านงบประมาณ การเงิน เป็นระบบชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เพียงพอ โปร่งใส 2) การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน 3) การนิเทศติดตามให้บรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) มีการนำผลการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปขยายผลในการบริหารงานของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.2 ผลการออกแบบและสร้างรูปแบบ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการ (2559) ทฤษฎีระบบพื้นฐานของลูเนนเบิร์ก และออร์นสไตน์ (2000) วงจรการบริหารงานคุณภาพของเดมมิง (PDCA Cycle) เดมมิง (Deming, 2009) งานวิจัยของ เกศินี ศรีสาธ (2563) และธงชัย ดีมูลพันธ์ (2565) เพื่อกำหนดให้เป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เป็น 3-2 PASS Model ประกอบด้วย หลัก 3 ห่วง คือ การมีความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน พร้อมกับ 2 เงื่อนไข คือ ความรู้ และคุณธรรม โดยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดนโยบาย (P: Policy) การนำไปปฏิบัติ (A: Action) การนิเทศติดตาม (S: Supervision) การถ่ายทอดความสำเร็จ (S: Successful)

4.3 ผลประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ปรากฏว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นด้วย โดยค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ $IOC \geq 0.50$

4.4 ผลการเปรียบเทียบผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ระหว่างก่อน และหลังการทดลอง ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.5 ผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ในด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล และด้านคุณค่า ปรากฏผลอยู่ในระดับมากที่สุดมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามข้อคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับดังนี้

5.1 สภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีความจำกัด ซึ่งส่งผลกระทบทำให้ขาดระบบการติดตามอย่างมีประสิทธิภาพและยังอาจส่งต่อการขาดสภาพคล่องในการดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศินี ศรีสาธ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พิจารณารายด้าน พบว่าสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการนิเทศติดตาม ทั้งนี้เนื่องจากมีการนิเทศติดตามให้บรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มีการประเมินผลระหว่างดำเนินการ การประเมินผลโดยผู้มีส่วนร่วม โดยใช้แบบประเมินหรือกำหนดเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการ (2559) ทฤษฎีระบบพื้นฐานของลูเนนเบิร์ก และออร์นสไตน์ (2543) วงจรการบริหารงานคุณภาพของเดมมิง (PDCA Cycle) ธงชัย ดิมูลพันธ์ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน ทั้งนี้ถึงแม้ว่าโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จะส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง แต่ครูและผู้บริหารบางส่วนยังมีความเข้าใจเพียงผิวเผิน หรือ

ขาดความรู้ความสามารถในการแปลงหลักปรัชญาให้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่ได้ถูกบูรณาการเข้าไปในแผนการสอนอย่างจริงจัง ทำให้กลายเป็นเพียงกิจกรรมเสริม ไม่ใช่กระบวนการเรียนรู้หลักที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ทำให้การขับเคลื่อนยังไม่เกิดผลจริงในระดับชั้นเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่กล่าวถึงความเข้าใจของครูและผู้บริหาร ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ยังขาดความรู้ความสามารถในการแปลงหลักปรัชญาให้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้พูดถึงการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ยังไม่ได้ถูกบูรณาการเข้าไปในแผนการสอนอย่างจริงจัง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) และ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านพัฒนาบุคลากร นำสู่การปฏิบัติตามแผนงาน เป้าหมายการติดตามและประเมินผล นำสู่ผลสำเร็จ

5.2 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการ (2559) ทฤษฎีระบบพื้นฐานของลูเนนเบิร์ก และออร์นสไตน์ (2000) วงจรการบริหารงานคุณภาพของเดมมิง (PDCA Cycle) เพื่อกำหนดให้เป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในประเทศไทย เป็น 3-2 PASS Model (Three-Two PASS Model) ประกอบด้วยหลัก 3 ท่วง คือ การมีความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน พร้อมกับ 2 เงื่อนไข คือ ความรู้ และคุณธรรม โดยมี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) กำหนดนโยบาย (P: Policy) หมายถึง การกำหนดนโยบายที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา 2) การนำไปปฏิบัติ (A: Action) หมายถึง การปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานและโครงการให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) การนิเทศติดตาม (S: Supervision) หมายถึง การจัดกระบวนการนิเทศติดตามการปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) การถ่ายทอดความรู้จากผลสำเร็จ (S: Successful) หมายถึง การประเมินความสำเร็จของผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ การรายงานผลการดำเนินงาน รวมทั้งการสะท้อนผลการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบริหาร และการถอดบทเรียนเป็นความรู้จากผลสำเร็จและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5.3 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิการศึกษาครีตจักรในประเทศไทย จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้ค่าความสอดคล้อง (IOC: Index of Item-Objective Congruence) ของรูปแบบ กับวัตถุประสงค์ ปรากฏว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยค่าความ สอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 สอดคล้องกับแนวคิดของ โรบินเนลลีและแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton, 1977) ที่ระบุว่าค่า IOC เป็นการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อ คำถามกับวัตถุประสงค์ในแบบสอบถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อ คำถามหนึ่ง ๆ กับวัตถุประสงค์ทุก ๆ ข้อที่มุ่งวัดในแบบสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญจะลงความเห็นในแต่ ละข้อคำถาม โดยให้คะแนนเป็น 1 หากเห็นว่าข้อคำถามดังกล่าววัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ข้อ นั้น ให้คะแนนเป็น 0 หากไม่มั่นใจว่าข้อคำถามดังกล่าววัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ข้อนั้น และให้ คะแนนเป็น -1

5.4 ผลการนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิการศึกษาครีตจักรในประเทศไทย ไปทดลองใช้ มี ผลก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง พบว่า ผลหลังทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีค่า t – test สูงกว่าผลก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก ครูและ บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนพร้อมร่วมมือเพื่อปฏิบัติการทดลองรูปแบบที่นำมาใช้ในครั้งนี้ กิจกรรมที่นำมาปฏิบัติทดลองมีขั้นตอนที่ชัดเจนและนำมาสู่การปฏิบัติได้ ผู้ร่วมปฏิบัติการทดลอง ความรู้และทักษะในงานที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับ สุดารัตน์ กุมขุนทด และธานี เกสทอง (2560)

5.5 ผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิการศึกษาครีตจักรในประเทศไทย ในด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล และด้านคุณค่า ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านประสิทธิภาพ ผลการประเมินด้านประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหาร สถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า รูปแบบที่นำมาทดลองใช้ เป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา มีความเหมาะสมสอดคล้อง กับบริบทของ สามารถนำมาทดลองกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน มีขั้นตอนที่ชัดเจนและ สามารถปฏิบัติได้ สามารถนำมาทดลอง กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรโดยมีความร่วมมือในการ จัดกิจกรรม มีการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม และเพียงพอ ทำให้บุคลากร มีความรู้และ คุณธรรม เหมาะสมกับระยะเวลาที่ปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ ตาลสุกเรือง (2565) ได้กล่าวว่า รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2. ด้านประสิทธิผล พบว่ามีประสิทธิผล อยู่ในระดับมากที่สุดโดยรูปแบบที่นำมาทดลองใช้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาการบริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อการจัดสรรทรัพยากรที่มีความพอประมาณ มีเหตุผลและ ภูมิคุ้มกันของการบริหารสถานศึกษา สามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านนวัตกรรมโดยใช้การบริหารสถานศึกษา ทดลองใช้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียน สอดคล้องกับ นางลักษณ์ ใจฉลาด และอนันต์ นามทองตัน (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบหลัก

3. ด้านคุณค่า พบว่ามีคุณค่าอยู่ในระดับมากที่สุด รูปแบบที่นำมาทดลองมีความสำคัญ ต้องกำหนดเป็นนโยบายเพื่อนำมาสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ สามารถแก้ปัญหการบริหารด้านงบประมาณสถานศึกษา ทำให้เกิดการปรับภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อมสถานศึกษา ส่งผลให้มีการบริการที่ดีขึ้น และทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง เพื่อการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ เกศินี ศรีสาธ (2563) ได้ประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชาลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

6. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน โดยบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2. ควรให้ความสำคัญกับการนิเทศติดตามการบริหารสถานศึกษา ควรมีกระบวนการนิเทศติดตามให้บรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ผู้บริหารของสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย สามารถนำรูปแบบนี้ไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในโรงเรียน

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยผลการนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก นำไปใช้กับหน่วยงาน สถาบันอื่น ๆ ที่มีบริบทแตกต่างจากสถานศึกษาในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

2. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างต่อเนื่องจนได้รูปแบบที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

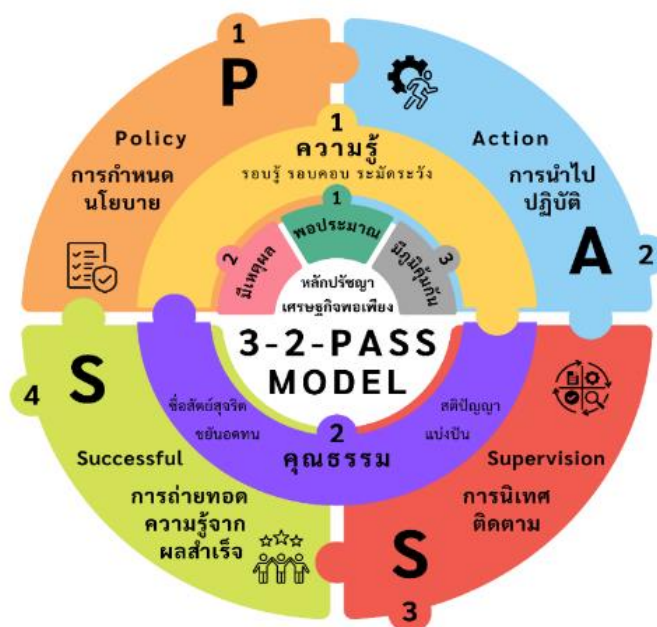
7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ดังภาพประกอบ

รูปแบบการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3-2 (Three – Two) คือ หลัก 3 ห่วง คือ ความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน 2 เงื่อนไข คือ ความรู้ และคุณธรรม เป็นตัวนำของรูปแบบ 1) ความพอประมาณ หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่ฟุ่มเฟือย 2) การมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจในทุก ๆ ด้านของการบริหารบนพื้นฐานของข้อมูลและหลักวิชาการ 3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวและความสามารถในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น เงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ความรู้ หมายถึง การมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง และความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 2) คุณธรรม หมายถึง การบริหารอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์ และการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณธรรมในบุคลากร นักเรียนและผู้บริหาร

รูปแบบวิธีการมี 4 ขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดนโยบาย (P: Policy) หมายถึง การกำหนดนโยบาย ที่นำมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา เน้นการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อการบริหารจัดการด้านคริสเตียนศึกษา ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านวิชาการ ด้านบริการ และด้านภูมิทัศน์อาคารและสถานที่ 2) การนำไปปฏิบัติ (A: Action) หมายถึง การปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานและโครงการ ให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) การนิเทศติดตาม (S: Supervision) หมายถึง การจัดกระบวนการนิเทศติดตามการปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา 4) การถ่ายทอดความรู้จากผลสำเร็จ (S: Successful) หมายถึง การประเมินความสำเร็จของผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ การรายงานผลการดำเนินงาน รวมทั้งการสะท้อนผล และการถอดบทเรียนเป็นความรู้จากผลสำเร็จและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 1 แผนภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- เกศินี ศรีสาธ. (2563). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ด้วย 6 P MODEL ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองม่วง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลพบุรี. เข้าถึงได้จาก <http://www.esannfe.com/readnews2.php?id=0018>
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). *รายงานประจำปี 2546*. สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- จารุวรรณ ตาลสุกเรือง. (2565). รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธงชัย ดีมูลพันธ์. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ในสหวิทยศึกษาวังสรีห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. (การค้นคว้าอิสระ ปริญญาโท) มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นงลักษณ์ ใจฉลาด และอนันต์ นามทองตัน. (2565). การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุดารัตน์ กุมขุนทด และธานี เกสทอง. (2560). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 14(1), 115–123.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). การศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- Deming, Edward W. (2009). ความหมายของ PDCA. เข้าถึงได้จาก http://uac.kka.ac.th/metamorph_grass/QA/Report/PDCA.pdf
- Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. C. (2000). ทฤษฎีระบบพื้นฐาน (Basic Systems Theory). ใน Educational administration: Concepts and practices (3rd ed.). Wadsworth/Thomson Learning.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2(2), 49–60.